

Υπόθεση C-390/95 P

Antillean Rice Mills NV κ.λπ. κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

«Εξουσία του Συμβουλίου να θεσπίζει περιορισμούς κατά την εισαγωγή γεωργικών προϊόντων καταγωγής υπερπόντιων χωρών και εδαφών»

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα S. Alber της 28ης Απριλίου 1998 I - 773

Απόφαση του Δικαστηρίου (έκτο τμήμα) της 11ης Φεβρουαρίου 1999 I - 798

Περίληψη της απόφασης

- 1. Αναίρεση — Παρέμβαση — Η κτηθείσα κατά την ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασία ιδιότητα τον παρεμβαίνοντος εξακολουθεί ενώπιον του Δικαστηρίου — Λόγοι αναίρεσης δυνάμενοι να προβληθούν από τον παρεμβαίνοντα ως απάντηση στην αίτηση αναίρεσης (Οργανισμός ΕΚ του Δικαστηρίου, άρθρο 49 § 2· Κανονισμός Διαδικασίας του Δικαστηρίου, άρθρο 115)*
- 2. Προσφυγή ακυρώσεως — Φυσικά ή νομικά πρόσωπα — Πράξεις που τα αφορούν άμεσα και ατομικά — Απόφαση της Επιτροπής, απευθυνόμενη στα κράτη μέλη, θεσπίζουσα μέτρο διασφαλίσεως (Συνθήκη ΕΚ, άρθρο 173, εδ. 4)*
- 3. Αναίρεση — Λόγοι — Εσφαλμένη εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών — Απαράδεκτο — Απόρριψη (Συνθήκη ΕΚ, άρθρο 168 Α· Οργανισμός ΕΚ του Δικαστηρίου, άρθρο 51)*

4. *Σύνδεση των υπερποντίων χωρών και εδαφών — Θέση σε εφαρμογή από το Συμβούλιο — Διασφάλιση των συμφερόντων της Κοινότητας με την προσθήκη ρήτρας διασφάλισης στο καθεστώς που θεσπίζει την ελεύθερη πρόσβαση στην κοινοτική αγορά των γεωργικών προϊόντων καταγωγής των συνδεδεμένων χωρών και εδαφών — Νομιμότητα (Συνθήκη ΕΚ, άρθρα 3, στοιχ. ρ', 131, 132, 133 § 1, και 136, εδ. 2)*
5. *Σύνδεση των υπερποντίων χωρών και εδαφών — Μέτρα διασφάλισης ως προς τις εισαγωγές γεωργικών προϊόντων καταγωγής των συνδεδεμένων χωρών και εδαφών — Προϋποθέσεις θεσπίσεως — Εξουσία εκτιμήσεως της Επιτροπής (Απόφαση 91/482 του Συμβουλίου, άρθρο 109)*
6. *Σύνδεση των υπερποντίων χωρών και εδαφών — Μέτρα διασφάλισης ως προς τις εισαγωγές γεωργικών προϊόντων καταγωγής των συνδεδεμένων χωρών και εδαφών — Προϊόν καταγωγής Ολλανδικών Αντιλλών τεθέν σε δυσμενή ανταγωνιστική θέση σε σχέση με κοινοτικό προϊόν — Αρχή της αναλογικότητας — Παραβίαση — Δεν συντρέχει (Απόφαση 93/211 της Επιτροπής)*
7. *Εξωσυμβατική ευθύνη — Προϋποθέσεις — Κανονιστική πράξη ενέχουσα επιλογές οικονομικής πολιτικής — Κατάφωρη παραβίαση υπέρτερου κανόνα δικαίου που προστατεύει τους ιδιώτες — Πράξη έχουσα τύπον αποφάσεως και αφορώσα ατομικά τον αναιρεσίοντα — Δεν ασκεί επιρροή επί του κανονιστικού χαρακτήρα της πράξεως που αποτελεί αντικείμενο της αγωγής αποζημιώσεως (Συνθήκη ΕΚ, άρθρο 178 και 215, εδ. 2)*

1. Από το άρθρο 49 του Οργανισμού του Δικαστηρίου προκύπτει ότι οι ενώπιον του Πρωτοδικείου παρεμβαίνοντες θεωρούνται ως διάδικοι ενώπιον του δικαστηρίου αυτού. Επομένως, όταν η απόφαση του Πρωτοδικείου αποτελεί αντικείμενο αιτήσεως αναιρέσεως, το άρθρο 115, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου τυγχάνει εφαρμογής ως προς αυτούς, πράγμα το οποίο τους απαλλάσσει από την υποχρέωση καταθέσεως νέου δικογράφου αιτήσεως παρεμβάσεως ενώπιον του Δικαστηρίου, σύμφωνα με τα άρθρα 93 και 123 του εν λόγω Κανονισμού Διαδικασίας.

Δεδομένου ότι, όσον αφορά τους λόγους που μπορούν να προβάλουν οι διάδικοι στο πλαίσιο αιτήσεως αναιρέσεως, δεν υφίσταται καμία διαφορά μεταξύ των δια-

δίκων που έχουν δικαίωμα να υποβάλουν υπόμνημα αντικρούσεως, παρεμβαίνων που δικαιούται να υποβάλει υπόμνημα αντικρούσεως πρέπει να μπορεί να προβάλει λόγους που αφορούν όλα τα νομικά ζητήματα επί των οποίων στηρίχθηκε η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Επομένως, ο διάδικος αυτός μπορεί να προβάλει ενώπιον του Δικαστηρίου ένσταση απαραδέκτου της προσφυγής, παρ' όλον ότι ο διάδικος τον οποίο υποστήριξε ενώπιον του Πρωτοδικείου, και ο οποίος είχε προβάλει την ένσταση αυτή πρωτοδίκως, δεν την επανέλαβε με την απάντησή του στην αίτηση αναιρέσεως.

2. Η δικαστική προστασία που απολαύει ένας ιδιώτης από το άρθρο 173, τέταρτο εδάφιο, της Συνθήκης δεν μπορεί να εξαρ-

τάται από το γεγονός ότι η επίδικη απόφαση απευθύνεται σε ένα μόνον κράτος μέλος ή περισσότερα, πρέπει δε να στηρίζεται στη συγκεκριμένη κατάσταση του ιδιώτη αυτού σε σχέση με κάθε άλλο ενδιαφερόμενο πρόσωπο. Προκειμένου δε, ειδικότερα, για απόφαση θεσπίζουσα μέτρο διασφάλισης, αυτό που είναι καθοριστικό για την εξατομίκευση των προσώπων που αφορά ατομικά η απόφαση αυτή είναι η προστασία της οποίας απολαύουν, βάσει του κοινοτικού δικαίου, η χώρα ή το έδαφος καθώς και οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις ως προς τις οποίες εκδίδεται το μέτρο διασφάλισης.

3. Το Πρωτοδικείο είναι το μόνο αρμόδιο, αφενός, για τη διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών, εκτός αν η ανακρίβεια του περιεχομένου των διαπιστώσεών του προκύπτει από τα υποβληθέντα σ' αυτό στοιχεία της δικογραφίας, και, αφετέρου, για την εκτίμηση αυτών των πραγματικών περιστατικών. Επομένως, η εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών δεν αποτελεί, με την επιφύλαξη της περιπτώσεως αλλοιώσεως των στοιχείων που έχουν υποβληθεί ενώπιόν του, νομικό ζήτημα υποκείμενο, ως εκ της φύσεώς του, στον αναιρετικό έλεγχο του Δικαστηρίου.
4. Η θέσπιση από την Κοινότητα ρήτρων διασφάλισης θεσπίζουσας περιορισμούς στην ελεύθερη εισαγωγή των γεωργικών προϊόντων καταγωγής υπερπόντιων χωρών και εδαφών (ΥΧΕ) δεν αποκλείεται στο πλαίσιο του άρθρου 136, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης.

Πράγματι, αφενός, οι ΥΧΕ, μολοντί είναι χώρες και εδάφη συνδεδεμένα με ειδικούς δεσμούς με την Κοινότητα, δεν αποτελούν εντούτοις τμήμα της Κοινότητας αυτής και η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων μεταξύ ΥΧΕ και Κοινότητας δεν υφίσταται στο στάδιο αυτό περιοριστός δυνάμει του άρθρου 132 της Συνθήκης.

Αφετέρου, όταν το Συμβούλιο εκδίδει αποφάσεις ΥΧΕ δυνάμει του άρθρου 136, δεύτερο εδάφιο, που εξουσιοδοτεί το Συμβούλιο να εκδίδει αποφάσεις στο πλαίσιο της συνδέσεως, βάσει των αρχών της Συνθήκης, πρέπει να λαμβάνει υπόψη όχι μόνο τις αρχές του τετάρτου μέρους της Συνθήκης που διέπουν τις ΥΧΕ, αλλά και τις άλλες αρχές του κοινοτικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των αρχών που αφορούν την κοινή γεωργική πολιτική.

Εξάλλου, η προώθηση από την Κοινότητα της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξεως των ΥΧΕ, που προβλέπουν τα άρθρα 3, στοιχείο ρ', και 131 της Συνθήκης, δεν συνεπάγεται υποχρέωση να ευνοούνται οι χώρες και τα εδάφη αυτά, και η εξάλειψη των τελωνειακών δασμών κατά την είσοδο στην Κοινότητα των προϊόντων καταγωγής των ΥΧΕ, που αφορά το άρθρο 133, παράγραφος 1, της Συνθήκης, δεν αποκλείει τη δυνατότητα θεσπίσεως, βάσει του άρθρου 136, δεύτερο εδάφιο, ρήτρων διασφάλισης περιορίζουσας την εισαγωγή μόνον κατ' εξαίρεση, εν μέρει και προσωρινώς.

5. Η Επιτροπή διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως για την εφαρμογή του άρθρου 109 της αποφάσεως 91/482, σχετικά με τη σύνδεση των υπερποντίων χωρών και εδαφών, που την εξουσιοδοτεί να λαμβάνει ή να επιτρέπει μέτρα διασφάλισης όταν πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις. Ενόψει τέτοιας εξουσίας, στο Πρωτοδικείο εναπόκειται να περιοριστεί στον έλεγχο του αν η άσκηση της εξουσίας αυτής πάσχει πρόδηλη πλάνη ή κατάχρηση εξουσίας ή του αν ακόμα η Επιτροπή υπερέβη προφανώς τα όρια της εξουσίας της εκτιμήσεως.
6. Η απόφαση 93/211 με την οποία η Επιτροπή επανέφερε την ελάχιστη τιμή εισαγωγής του ρυζιού Ολλανδικών Αντιλλών, που είχε θεσπίσει, ως μέτρο διασφάλισης, με την απόφαση 93/127, σε επίπεδο τέτοιο που το εν λόγω ρύζι δεν τίθεται πλέον σε δυσμενή θέση σε σχέση με το ρύζι καταγωγής τρίτων χωρών, έχει ως σκοπό να καθορίσει ελάχιστη τιμή εισαγωγής του ρυζιού Αντιλλών που να δημιουργεί τις ελάχιστες διαταραχές στη λειτουργία συνδέσεως των υπερποντίων χωρών και εδαφών με την Κοινότητα, αποκαθιστώντας συγχρόνως τις δυσχέρειες που έχουν δημιουργηθεί στην κοινή αγορά. Ενόψει του σκοπού αυτού, η επίδικη απόφαση, καθόσον θέτει το ρύζι των Ολλανδικών Αντιλλών σε δυσμενή ανταγωνιστική θέση σε σχέση με το κοινοτικό ρύζι δεν αντίκειται στην αρχή της αναλογικότητας, εφόσον από την ίδια την ουσία των μέτρων διασφάλισης προκύπτει ότι ορισμένα εισαγόμενα προϊόντα υποβάλλονται σε δυσμενές καθεστώς ως προς τα κοινοτικά προϊόντα.
7. Σ' ένα κανονιστικό πλαίσιο που χαρακτηρίζεται από την άσκηση ευρείας διακριτικής εξουσίας, παράβαση του κοινοτικού δικαίου εκ μέρους θεσμικού οργάνου δεν αρκεί καθεαυτή για να στοιχειοθετήσει, δυνάμει του άρθρου 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, την εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας για τη ζημία που υπέστησαν ιδιώτες. Τέτοια ευθύνη μπορεί να στοιχειοθετηθεί μόνον αν το οικείο όργανο παραβίασε, κατά πρόδηλο πρόδηλο και σοβαρό, τα όρια που επιβάλλονται στην άσκηση των εξουσιών του.
- Εξάλλου, ο κανονιστικός χαρακτήρας της προβαλλομένης πράξεως στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως δεν αποκλείεται ούτε από την προϋπόθεση ότι η πράξη έχει τον τύπο αποφάσεως, και, επομένως, κατ' αρχήν, δύναται να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως, ούτε από το γεγονός ότι η πράξη αυτή αφορά ατομικώς τον αναιρεσιόντα, δεδομένου ότι, αφενός, ο κανονιστικός χαρακτήρας μιας πράξεως συνδέεται με τη φύση και όχι με τον τύπο της πράξεως αυτής και, αφετέρου, ότι η αγωγή αποζημιώσεως συνιστά αυτόνομο ένδικο μέσο.